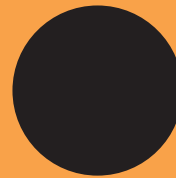

**Ontwerp zilveren vijf-euromunt ter gelegenheid van 50 jaar
Statuut van het Koninkrijk der Nederlanden**

Rudy J. Luijters
Augustus 2004

Onze vriendschap als iets kostbaars bewaren...

Ontwerp zilveren vijf-euromunt ter gelegenheid van 50 jaar Statuut van het Koninkrijk der Nederlanden

Rudy J. Luijters
Augustus 2004

Inhoud

- 4** *inleiding*
Onze vriendschap als iets kostbaars
bewaren...
- 5** *toelichting*
Ontwerp voorzijde euromunt
- 6** *afbeeldingen*
- 8** *toelichting*
Ontwerp keerzijde euromunt
- 9** *afbeeldingen*
- 13** Geraadpleegde literatuur
- 14** Colofon

Onze vriendschap als iets kostbaars bewaren...

In oktober 1980, kort na haar ambtsaanvaarding, sprak H.M. de Koningin de Staten van de Nederlandse Antillen toe. Deze kennismakingsrede is uitermate persoonlijk en warm; er vallen onder meer de woorden verheugd, vreugde en dankbaarheid, die zonder meer het formele karakter van een dergelijke rede overstijgen. Zo brengt de Koningin ook de hartelijke groeten over van haar Moeder en Vader. En aan het eind van haar toespraak gaat Koningin Beatrix van het Nederlands over in het Papiamentu, wat 'een schok van blijde appreciatie op de eilanden teweegbracht'.* Feit is dat niet eerder een staatshoofd zich in de voertaal van de Benedenwindse eilanden en Aruba had uitgedrukt. (Overigens werd hetzelfde deel van haar toespraak ook in het Engels gedaan, de voertaal tenslotte op de Bovenwindse eilanden, maar gezien de vanzelfsprekende status van het Engels – in tegenstelling tot het Papiamentu – was dit veel minder opzienbarend.)

De gebeurtenis moet gezien worden in het licht van een proces van emancipatie van het Papiamentu dat nog geenszins voltooid is en dat bovendien, indirect maar helder, de verhouding met Nederland en de geschiedenis reflecteert; het Nederlands is tot op de dag van vandaag de taal die op de middelbare scholen en het merendeel van de basisscholen wordt onderwezen, terwijl het grootste deel van de leerlingen buiten het onderwijs niet met het Nederlands in aanraking komt. Koningin Beatrix heeft met haar rede een prachtig gebaar gemaakt van erkenning van de eigen taal, autonomie en de culturele ontwikkeling in een zelfstandige richting van alle rijkspartners.

*) Wim Rutgers, *Beneden en Boven de Wind*, literatuur van de Nederlandse Antillen en Aruba (pag. 131), De Bezige Bij, 1996

Ontwerp voorzijde euromunt

Voor het ontwerp voor de herdenkingsmunt ter gelegenheid van het vijftigjarig bestaan van het Koninkrijksstatuut is de hiervoor genoemde warme geste van Koningin Beatrix leidraad geweest. Door 'Beatrix, Koningin der Nederlanden' te vertalen in het Papiamentu en het Engels* en deze met de Nederlandse versie rond het portret van Koningin Beatrix te plaatsen worden de voertalen binnen het Koninkrijk als gelijk behandeld. Waarmee het onderwerp van de munt als vanzelfsprekend vorm krijgt op de portretzijde van de munt. Binnen de cirkel (lees gemeenschappelijkheid) van het Koninkrijk is er sprake van de (h)erkenning van zelfstandigheid en culturele eigenheid, de uitgangspunten van het Statuut.

* BEATRIX
KONINGIN DER NEDERLANDEN
REINA DI REINO HULANDES
QUEEN OF THE NETHERLANDS

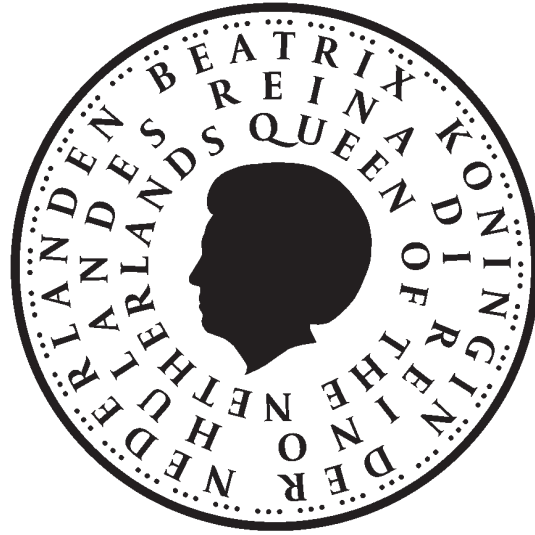
Zilveren vijf-euromunt
(diameter : 29 mm)

Gouden tien-euromunt
(diameter : 22,5 mm)

Glanzende gedeelten munt

Matte gedeelten munt

Ontwerp keerzijde euromunt

De toespraak van de Koningin eindigt – na de passages in het Papiamentu en het Engels – met: ‘Uit bewogen eeuwen gemeenschappelijke geschiedenis heeft zich onze vriendschap gekristalliseerd. Laten wij deze in de toekomst als iets kostbaars bewaren.’

Voor het ontwerp van de munt waren toon en inhoud van de toespraak aanleiding voor het zoeken naar een gemeenschappelijk element, een beeld dat symbool kan staan als kleinood in de drie landen. Er is op vele terreinen gezocht, met name binnen flora en fauna (zeker gezien de prachtige geschiedenis van het Nederlands geld, ik denk hierbij aan de zonnebloem en de snip op de bankbiljetten uit een recent verleden). Al spoedig bleek, als ware het de benadrukking van de eigenheid van de drie landen, dat er op al deze terreinen meer verschillen te vinden zijn, dan gemeenschappelijke elementen. En dat ook tussen de Bovenwindse en Benedenwindse eilanden waarin niet alleen geografisch (ongeveer 900 kilometer afstand, waardoor grote verschillen in flora en fauna ontstaan) maar ook in etniciteit, taal (Engels versus Papiamentu) en cultuur veel onderscheid bestaat.

Een gemeenschappelijk element is uiteindelijk gevonden in iets dat al een lange geschiedenis kent in de Nederlandse numismatiek: de oranjetak. Uiteraard als verwijzing naar het huis van Oranje. ‘Het appeltje van Oranje’ is net zo min inheems in Nederland als in de Antillen (hoewel er op Curaçao een likeur van gestookt wordt). Het is door het Huis van Oranje (Orange) in de loop van de geschiedenis ‘meegenomen’ naar Nederland, zoals de zeevarende en tegenwoordig vliegende natie, en daarmee ook de Antillen en Aruba, zo veel zaken van elders hebben gehaald.

Inmiddels kleurt ‘oranje’ voor een deel de identiteit van het Koninkrijk.

En wat de munten betreft, in de Nederlandse stuiver duikt de oranjetak op in 1948. Daarna treffen we haar veelvuldig aan op de Antilliaanse munten, tot op de dag van vandaag (zie pag. 23). We kunnen derhalve aannemen dat de oranjetak in alle landen als gemeenschappelijk element herkend zal worden.

Ontwerp zilveren vijf-euromunt ter gelegenheid van 50 jaar Statuut van het Koninkrijk der Nederlanden

Zilveren vijf-euromunt
(diameter : 29 mm)

Gouden tien-euromunt
(diameter : 22,5 mm)

Glanzende gedeelten munt

Matte gedeelten munt

Aanvullende informatie

Voorbeelden oranjetakken:

10 cent 1989 – 2003
Nederlandse Antillen

5 cent 1978
Nederland

25 cent 1989 – 2003
Nederlandse Antillen

10 cent 1989 – 2003
Nederlandse Antillen

Geraadpleegde literatuur

Putte, Florimon C.M., **Dede pikina ku su bisina: Papiamento** - Nederlands en de onverwerkt verleden tijd, Walburg Pers, cop.1999

Rutgers, Gerrit Willem, **Beneden en boven de wind, Literatuur van de Nederlandse Antillen en Aruba**, De Bezige Bij, 1996

Echo van Eldorado, uitgave ter gelegenheid van de Boekenweek 1996, Bloemlezing uit wat in 3 eeuwen Nederlandse (koloniale) aanwezigheid in druk verscheen over Suriname en de Nederlandse Antillen, Koninklijk Instituut voor Taal-, Land- en Volkenkunde, 1996

Rutgers, Gerrit Willem, **Schrijven is zilver Spreken is goud, Oratuur, auratuur en literatuur van de Nederlandse Antillen en Aruba**, Proefschrift Rijksuniversiteit Utrecht, 1994

Habibe, Henry, **de Spirituele opgang van een Curaçaose dichter**, een verkenning van het poëtisch oeuvre van Luis Daal, Curaçao, 1997

Investeren in gezamenlijkheid, een aanzet tot debat door het Comité 2004 (www.comite2004.org, leden o.a. Mr. Pieter van Vollenhoven, Mr. Jaime Saleh), notitie waarin de samenwerkingsverbanden tussen de Koninkrijkspartners worden geanalyseerd en een poging wordt ondernomen deze opnieuw te formuleren en aan te scherpen.

Thijse, prof. Jac. P., Algemeen Adviseur van de Rijksdienst voor het Nationale Plan, **Rapport over een studiereis naar Bonaire en de Bovenwindse eilanden** in opdracht van de T.E.R.N.A, Den Haag, 1957

Westerman, J.H., **Nature preservation in the Caribbean, a review of literature on the destruction and preservation of flora and fauna in the Caribbean area**, Foundation for scientific research in Surinam and the Netherlands Antilles, 1953

Arnoldo, Fr.M., **Zakflora, wat in het wild groeit en bloeit op Curaçao, Aruba en Bonaire**, Boekhandel Salas Curaçao / Martinus Nijhoff, 1954

Encyclopedie van de Nederlandse Antillen, De Walburgpers, 1985

Gelder, Dr. H. Enno, van Gelder, **De Nederlandse Munten**, Het Spectrum, 1965

Ontwerp op de mm³, munt in beeld, diverse auteurs, BIS publishers, Rijksakademie van beeldende kunsten, 2001

Muntalmanak 2004, Nederlandse Vereniging van Munthandelaren, 2003

Colofon

Concept en ontwerp Rudy J. Luijters

Typografie Annelys de Vet

Gebruikte letter Capitolium (ontworpen in 1998 door Gerard Unger)

Voor de correcte vertaling van 'Beatrix Koningin der Nederlanden' in het Papiamentu en het Engels, veel dank aan:

- Lisa de Haseth (persoonlijk contact op Curaçao, die ter plaatse de RVD en andere Papiamentu-kenners heeft geraadpleegd)
- Antillenhuis, Den Haag (voorlichter, Norman Serphor)
- RVD (Ino Wubbels) (Tevens dank voor toezending van de tekst van de toespraak van H.M. de Koningin voor de Staten van de Nederlandse Antillen)
- Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijkszaken (stafbureau, Ingrid van Wijk, Esther Elswijk)
- via deze laatste het vertaalbureau Balance translations, dat de officiële vertalingen maakt (persberichten, communiqués etc. voor hetzelfde ministerie)

